SZENT PIROSKA GÖRÖGKATOLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA

GYERMEKVÉDELMI PROTOKOLL

NYÍRACSÁD

T a r t a l o m

I.	Gyermekvédelmi jelzőrendszer	3. oldal
II.	Veszélyeztetettség	4. oldal
III.	A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatköre	7. oldal
IV.	A gyermekvédelmi jelzőrendszer szereplői és folyamata	9. oldal
IV.1.	A jelzőrendszer hatékony működésének folyamata	12. oldal
V.	Az agresszió fogalma	16. oldal
V.1.	Az iskolai agresszió kezelése	17. oldal
VI.	Melléklet	22. oldal
	Felhasznált irodalom	29. oldal

„ Nem az a baj, ha van probléma –
az a baj, ha nem beszélünk róla. ”

I. Gyermekvédelmi jelzőrendszer

A gyermekvédelmi jelzőrendszer a gyermekjóléti szolgálatok által működtetett együttműködési rendszer az egészségügyi és oktatási intézményekkel, különböző hatóságokkal. Célja a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése. A gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer szereplői:

- az egészségügyi ellátórendszer (védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos),
- személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (családsegítő szolgálat, a családsegítő központ),
- a közoktatási intézmények (nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó),
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- javítóintézet, gyermekjogi képviselő,
- fővárosi és megyei kormányhivatal,
- az állam fenntartói feladatainak ellátására kijelölt szerv,
- munkaügyi hatóság,
- egyesületek, alapítványok, társadalmi szervezetek, egyházak,
- állampolgárok.

Az intézményt létrehozó 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szerint „a gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.” Az állam elsőbbséget ad a családban történő nevelkedésnek, csak végső eszközként teszi lehetővé a családból való kiemelést, ebben az esetben is kiemelt feladatként határozza meg a családba történő visszagondozást.

II. Veszélyeztetettség

A gyermeket nevelő család autonómiáját gyermekvédelmi szakember csak akkor korlátozhatja, ha a gyermek veszélyeztetett.
Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásról szerint súlyos veszélyeztetettségnek minősül a gyermek életét veszélyeztető (testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi károkat okozó) bántalmazása, elhanyagolása.
A gyermek eltartásában időszakos vagy hosszabban tartó hiányosságok, a család anyagi helyzetének bizonytalansága, a szegénység önmagában nem lehet ok a gyermek családból való kiemelésére.
A települési önkormányzat jegyzője, majd 2013-tól a járási gyámhivatalok veszik védelembe a gyermeket, ha a veszélyeztetettség az alapellátások igénybevételével nem megszüntethető, de segítséggel a gyermek fejlődése családi környezetben mégis biztosítható. Ezzel egyidejűleg a gyermekjóléti szolgálat családgondozót rendel ki.
A védelembe vétel két éves sikertelensége esetén az illetékes a gyámhivatalt értesíti. A jelzőrendszer tagjainak feladata a gyermek veszélyeztetettségének figyelése és kezelése, feltárása. A gyermekjóléti szolgálatok számára kötelezettség a jelzések rögzítése, a veszélyeztetett gyermekek problémáinak feltárása és a megoldások keresése.

A Család- és Szociálpolitikai Intézet szakmai tanulmánya (NSZCSI 2011a) alapján a veszélyeztető körülmények lehetnek, s a protokoll szerint jelzést érdemelnek:

- anyagi problémák (munkanélküliség, alacsony jövedelem);
- lakhatási problémák (hajléktalanság, rossz lakáskörülmények, kilakoltatás, vándorló életvitel, kényszerű együttélési körülmények);

- családszerkezeti, kapcsolati problémák (árvaság, megbomlott család, megromlott családi viszonyok, rossz szülő-gyermek kapcsolat);
- szülői elhanyagolás, elhagyás (egészségügyi-, gondozás, gondoskodás-, iskoláztatás-, érzelmi elhanyagolás, felügyeletnélküliség, veszélyeztető magatartás, elhagyás, lemondás a gyermekről);
- gyermekbántalmazás (fizikai-, érzelmi-, szexuális bántalmazás, magzat-, újszülött károsítása, kényszerítés koldulásra, prostitúcióra, gyermekmunka, rendszer-abúzus);
- szülői devianciák (alkohol-, drog-, játékfüggőség, bűnelkövetés, öngyilkosság, prostitúció);
- gyermeki devianciák (alkohol-, drog-, játék-függőség, bűnelkövetés, öngyilkosság, prostitúció, agresszivitás, magatartás problémák, csavargás);
- egészségügyi problémák (mentális betegség, fogyatékosság, gyermek állapota); egyéb veszélyeztető tényezők (családon kívüli veszélyeztetés, kiskorú szülő, illegális bevándorlás).

A gyermekvédelmi szolgálatok akkor avatkoznak be, ha szakember diagnózisa a helyzet ártalmas a gyermek számára, a probléma megoldása nem bízható a családra, az állami kontroll szükségszerű.

Az iskolai gyermekvédelmet a dokumentumok alapján „ A nevelési-oktatási intézményekben zajló gyermek- és ifjúságvédelmi munka „ alapjait a 20/2012. EMMI rendelet, illetve a köznevelési törvény határozza meg.

Sajnálatos módon e jogi dokumentumok csak minimálisan érintik a gyermekvédelmet, szinte említésképpen jelenik meg az iskolai gyermekvédelem, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős státusza. Holott a gyermekvédelem szükségessége a nevelési-oktatási intézményekben megkérdőjelezhetetlen, hiszen a társadalomban történt változások a családra és a nevelési-oktatási intézményekre is közvetlen hatást gyakorolnak.

A pedagógusok egyre növekvő számban találkoznak olyan diákokkal, akik családja komoly krízisekkel küzd, növekszik az érzelmileg elhanyagolt gyerekek száma. Az életviteli és kapcsolati nehézségek, valamint a szabadidő konstruktív eltöltésének hiánya a deviancia irányába terelheti a fiatalokat.

Mindezek alapján egyre erősödő elvárásként fogalmazódik meg, hogy a nevelő-oktató pedagógusok képesek legyenek az életvezetési és családi problémákkal küszködő gyerekek és

fiatalok gondjainak, nehézségeinek felismerésére, megértésére, a tanulók támogató fejlesztésére, valamint preventív programok szervezésére.

Ehhez alapvetően fontos a gyermekvédelem témájában jogilag, szociológiailag, pedagógiailag, pszichológiailag képzett pedagógusok jelenléte az iskolákban. Ezt az elvárást nem igazán támogatja a pedagógusképzés, hiszen a képzési követelményekben csupán választható tartalomként jelennek meg az általános pedagógusképzés törzsanyagában, holott akár az általános, akár a speciális gyermekvédelmi feladatokat nézzük, akár osztályfőnökként is szembesülhet ezekkel. Ha össze akarjuk foglalni a nevelési-oktatási intézmények gyermekvédelmi feladatait, akkor két nagy csoportot kell megállapítanunk: a mindenkire kiterjedő általános gyermekvédelmi feladatokat, illetve a célcsoportra (elsősorban a hátrányos és veszélyeztetett gyerekekre) irányuló feladatokat.

Ezek pedig a következők:

Általános – mindenkire kiterjedő:

- tankötelezettség biztosítása,
- egészségnevelés,
- drogmegelőzés,
- bűnmegelőzés,
- szabadidős programok szervezése,
- hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek szűrése,
- információszolgáltatás.

Speciális – célcsoportra irányuló:

- feltárás (hátrányos és veszélyeztetett helyzetű és sajátos nevelési igényű gyerekek),
- családlátogatás (problémafeltáró jelleggel),
- foglalkozások (felzárkóztatás, fejlesztések),
- közvetítő tevékenység: pedagógiai szakszolgálati ellátás igénybevétele,
- gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele,
- gyermekvédelmi szakellátás igénybevétele.

Az iskolai gyermekvédelem működésének alapvető feltétele a gyermekvédelmi munka kereteinek, eljárásainak szabályozása.

III. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatköre

Problémafeltárás, segítés

- A veszélyeztetett tanulóknál – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson, segítő beszélgetések útján megismeri a tanulót és a családi környezetét.
- Feltárja az indokolatlan iskolai hiányzások okait, szükség esetén ezt jelzi a szülőnek, a gyermekjóléti szolgálatnak, illetve a jegyzőnek.
- Az osztályfőnökök javaslatai alapján kezdeményezi a rászoruló tanulók számára pénzbeli támogatás vagy természetbeni juttatás megállapítását.
- Az osztályfőnökök jelzései alapján nyilvántartja a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű tanulókat.
- Szükség esetén védő, óvó intézkedéseket javasol.
- Nyomon követi a hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi előmenetelét.

Együttműködés

- Gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken, megkeresésre az osztályfőnökökkel együtt pedagógiai véleményt készít.

Tájékoztatás

- Segíti az iskola pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját, tájékoztatja őket a gyermekvédelmi munkáról, arról, hogy miben tud segítséget nyújtani számukra.
- Az osztályokat felkeresve tájékoztatja a tanulókat arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, az iskolán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket is bemutatja.
- Az alsósok esetében érdemes rajzzal „elmagyarázni”, hogy kihez fordulhatnak, ha valamilyen problémájuk van. Az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelkisegélyszolgálat, gyermekek átmeneti otthona, stb.) címét és telefonszámát. Ezeket az intézmény honlapján is megjelenteti.

- Tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról intézményen belül, illetve kívül (elsősorban a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokra gondolunk).

Szervezés

- Biztosítania kell a hátrányos helyzetben lévő tanuló felzárkóztatását, ha szükséges, korrepetálásokat szerveznie.
- Az iskola nevelési programja, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében egészségnevelési, ennek részeként kábítószerellenesprogram, valamint bűnmegelőzési program kidolgozását segíti, szervezi, végrehajtását figyelemmel kíséri.

Adminisztráció

- Statisztikai adatok összegyűjtése (hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, étkeztetési ellátásra szoruló gyermekek stb.)
- Gyermekvédelmi munkaterv készítése minden tanév elején.
- A gyermekvédelmi esetekkel kapcsolatos iratanyagok kezelése (jegyzőkönyvek, esetnapló/esetmappa, jelzési űrlapok küldése az illetékes szerveknek).

Az iskolán belüli kommunikáció fontosságát nem lehet elégszer hangsúlyozni. A gyermekvédelmi felelős segítő partnere a pedagógusnak: felvilágosítja a pedagógusokat, elsősorban az osztályfőnököket a hátrányos helyzet, a veszélyeztetettség tüneteiről, illetve ezek észlelése esetén a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős felé való jelzés lehetőségéről. Ha ez a kapcsolat nincs meg, az a gyermek jelzéseinek figyelmen kívül hagyásához vezethet. Nem biztos, hogy a gyermekvédelmi felelős minden gyermeket teljes mértékben meg tud ismerni, az osztályban tanító pedagógusokban tudatosítani kell, hogy ők azok, akik leginkább felismerhetik a gyermek problémáit, kezelésükben pedig segítséget kaphatnak a gyermekvédelmi felelőstől. A gyermekvédelmi feladatok felismerésében és pedagógiai eszközökkel történő kezelésében részt kell vennie mindegyik pedagógusnak!

IV. A gyermekvédelmi jelzőrendszer szereplői és folyamata

A gyermekvédelmi jelzőrendszer szereplői (Gyvt. 17. § (1) bekezdés alapján):
• az egészségügyi ellátórendszer (védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos),
• a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ, kisgyermekek nappali ellátását nyújtó szolgáltatók),
• a köznevelési intézmények (nevelési-oktatási intézmény, nevelési tanácsadó),
• a rendőrség,
• a gyermekjogi képviselő,
• megyei kormányhivatal,
• az állam fenntartói feladatainak ellátására kijelölt szerv,
• egyesületek, alapítványok, társadalmi szervezetek, egyházak,
• az állampolgárok.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer tehát ágazatok, intézmények, szakemberek és magánszemélyek közötti együttműködés, melynek célja:
• a problémák, veszélyeztető tényezők, krízishelyzetek észlelése, felismerése és jelzése az erre a célra kijelölt szolgáltató felé,
• a folyamatos együttműködés és információáramlás biztosítása,
• az egyének és családok problémáinak mielőbbi megoldása,
• a krízishelyzet következményeinek enyhítése az állapotromlás megelőzése érdekében.

A Gyvt. rendelkezéseit erősítik a társágazatok számára a gyermekek védelme érdekében meghatározott jogszabályi előírások.
Ezek között kiemelendő a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), mely szerint:
„A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, a járási hivatal, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, az egyesületek, az alapítványok, a vallási közösségek és a magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást” (Szt. 64. § (2) bekezdés).

Törvényi szintű rendelkezés szól az egészségügyi ágazat dolgozói számára előírtakról a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszerrel összefüggésben. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eüt.) rögzíti, hogy:

„Az egészségügyi alapellátás és szakellátás területén működő egészségügyi szolgáltatók feladataik ellátása során kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek egészségét veszélyeztető tényezők megelőzésére, felismerésére és megszüntetésére, amelynek során a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 11. § (1a) bekezdésében és 17. § (2)-(3a) bekezdésében foglaltak alkalmazásával járnak el" (Eüt. 42. § (5) bekezdés).

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) értelmében továbbá:

„A pedagógus, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott a nevelési-oktatási intézmény vezetője útján köteles a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. § (2) bekezdésében foglaltak szerint eljárni. Ebben a helyzetben az adattovábbításhoz az érintett, valamint az adattal kapcsolatosan egyébként rendelkezésre jogosult beleegyezése nem szükséges" (Nkt. 42. § (3) bekezdés).

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet szerint pedig:

„A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal" (EMMI r. 129. § (2) bekezdés).

A működéshez kapcsolódó feladatok megfelelő hierarchikus kialakítása érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer 2016-2017 folyamán négyszintűvé alakult. A 2016. január 1-jétől kialakított két szint:

Helyi szint

A család- és gyermekjóléti szolgálat feladata a helyi gyermekvédelmi jelzőrendszer szervezése, az együttműködési formák kialakítása, működtetése, dokumentálása. A feladattal összefüggésben nevesítették a jelzőrendszeri felelőst, aki a területről érkező jelzéseket heti rendszerességgel továbbítja a járási család- és gyermekjóléti központ jelzőrendszeri tanácsadója

felé. Helyi szinten szervezik és hívják össze az esetkonferenciákat, a járási szint jelzőrendszeri tanácsadójának részvételével.

Járási szint.

A család- és gyermekjóléti központ folyamatos szakmai hátteret biztosít a települési szinten dolgozó családgondozóknak, jelzőrendszeri felelősöknek, fogadja jelzéseiket, problémáikat. A járási jelzőrendszeri tanácsadó feladata a települési szintű jelzőrendszerek működésének segítése, szakmai támogatása. A település családgondozóinak, jelzőrendszeri felelőseinek jelzőrendszeri munkáját koordinálja, feladata a településekre szervezett esetkonferenciák, szakmaközi megbeszélések, éves szakmai tanácskozás szervezésében való részvétel, az azokon való jelenlét. A 2017. január 1-jétől kialakított újabb két szint:

IV.1. A jelzőrendszer hatékony működésének folyamata

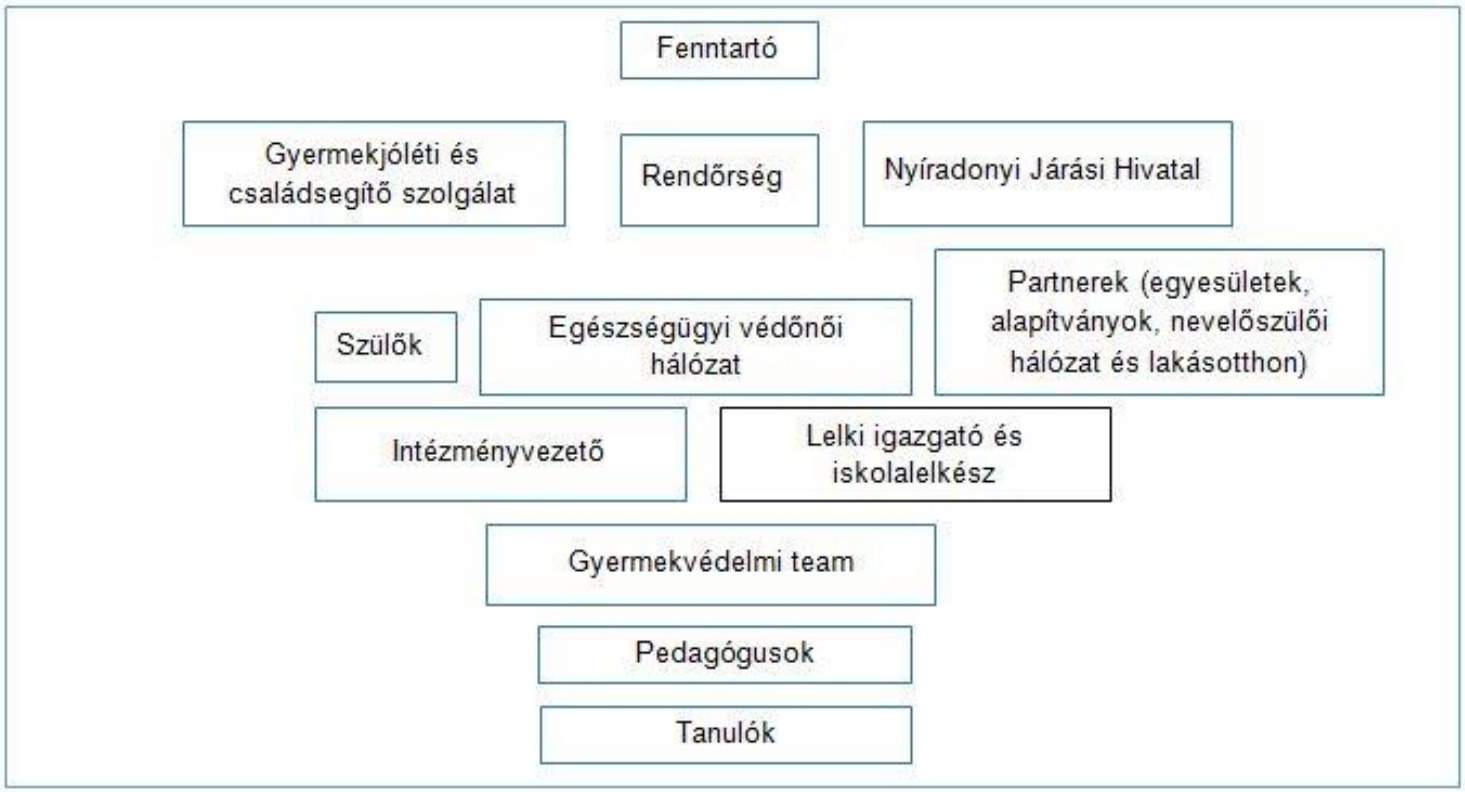
1. Megelőzés

2. Gyanú esetén jelzés. Nem kell mérlegelni a veszélyeztetettség súlyosságát.

3. Cselekvés. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó feltárja a problémát, azokra megoldásokat dolgoz ki, indokolt esetben hatósági intézkedéseket kezdeményez; megoldási javaslatait cselekvési tervben rögzíti határidők megadásával, ebbe bevonja a jelzőrendszer azon tagjait, akik érintettek az adott gyermek ügyében.

4. Utánkövetés. Szükség esetén a gyermekvédelmi intézkedés fenntartása, meghosszabbítása vagy éppen megszüntetése, a lehetőségek figyelembevételével a gyermek visszajuttatása családba

A gyermekvédelmi team működésének rendszere

Nyomtatvány kérése: gyermekvédelmi team, iskolatitkár
Kitöltése: osztályfőnök
Leadás:

- intézményvezető
- gyermekvédelmi felelős - fénymásolva

Postázás: iskolatitkár / Gyermekjóléti Szolgálat felé továbbítja /

A nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a tanuló távolmaradásának, mulasztásának, késésének igazolására vonatkozó előírásokat. Ha a tanuló a tanítási óráról és egyéb foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell.

Ha a tanuló a tanórai foglalkozás kezdetére nem érkezik meg, a késést igazolnia kell a házirendben foglalt szabályok szerint.
A késések idejét össze kell adni. Amennyiben ez az idő eléri a tanórai foglalkozás időtartamát, a késés egy igazolt vagy igazolatlan órának minősül. Az elkéső tanuló nem zárható ki a tanóráról, foglalkozásról.
Ha a tanuló távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

Első alkalommal történő igazolatlan mulasztás esetén

Az iskola köteles a szülőt és a tanköteles tanulót első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri.
Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire.
Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételten igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.

10 tanítási óra vagy egyéb foglalkozás igazolatlan mulasztása esetén/ 1-es és 2-es számú melléklet

Az iskola igazgatója értesíti:

- a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot és - tanköteles tanuló esetén a gyermekjóléti szolgálatot;

- gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot. (Az értesítést követően a gyermekjóléti szolgálat az iskola haladéktalanul intézkedési tervet készít, amelyben a mulasztás okának feltárására figyelemmel meghatározza a tanulót veszélyeztető és az igazolatlan hiányzást kiváltó helyzet megszüntetésével, a tanulói tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos, továbbá a tanuló érdekeit szolgáló feladatokat.)

Az iskola igazgatója felhívja a családi pótlék jogosultját az adott tanítási évben ötven kötelező tanórai foglalkozás igazolatlan mulasztása esetére meghatározott jogkövetkezményekre.

A felhívásokat tájékoztatásul megküldi a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóság részére is.

30 tanítási óra és egyéb foglalkozás igazolatlan mulasztása esetén/ 1-es és 4-es számú melléklet

Tanköteles tanuló esetén az iskola tájékoztatja:

- az általános szabálysértési hatóságot. (2020. március 1. követően a rendőrség);
- a gyermekjóléti szolgálatot.

A gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén az iskola tájékoztatja:

- a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot.

50 tanítási óra és egyéb foglalkozás igazolatlan mulasztása esetén/ 1-es és 3-as számú melléklet

Az iskola igazgatója:

- haladéktalanul értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot;

- a jelzéssel egyidejűleg megküldi a gyámhivatalnak a tankötelezettség, az iskolalátogatási kötelezettség nem teljesítésének okait és e kötelezettségek teljesítésének előmozdítására vonatkozó javaslatát tartalmazó írásbeli véleményét;
- kezdeményezi a családtámogatási ügyben eljáró hatóságnál (Magyar Államkincstár) az ellátás szüneteltetését.

Kivéve, ha a kötelező tanórai foglalkozások tekintetében olyan gyermek mulaszt igazolatlanul, akit nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy szociális intézményben helyeztek el, vagy aki gyermekvédelmi gondoskodás alatt áll és javítóintézetben vagy büntetés-végrehajtási intézetben helyezték el.

Melléklet: 22.o.

V. Az agresszió fogalma

Az agresszió a támadó szándék megnyilvánulása, erőszakos önérvényesítés, kötekedő fellépés egy személy, közösség, jelenség, körülmény érdekeinek érvényesítése céljából egy másik személy vagy közösség, csoport ellen.

A bántalmazás formái:

1. Fizikai bántalmazás.
2. A gyermekkel való szexuális visszaélés.
3. Az elhanyagolás és a hanyag bánásmód.
4. Az érzelmi bántalmazás.
5. A gyermek kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolása.

Iskolai agresszió

Az agresszív viselkedés igen sok gyötrelem forrása akár a családi életben jelenik meg, akár az iskolai agresszió keretei között. Az iskolai agresszivitás nem csak tettlegességben nyilvánul meg, hanem gyakran egymás piszkálásában vagy csúfolódásban.

Az agresszív diákok kiközösítése nem oldja meg a problémát. Az ilyen gyerekek iskolából való eltanácsolása pedig nem szünteti meg az elküldött gyerek agresszivitását. Mivel az agresszív gyerek sem született rossznak, ezért önbecsülésének helyreállításával visszanyerheti önmaga jóságba vetett bizalmát.

Csökkentés, kezelés, megelőzés

A létező agresszivitást csökkenteni, kezelni kell, megszüntetni kell, de még jobb megelőzni. A durva erőérvényesítés megelőzése és megszüntetése akkor hatékony, ha párhuzamosan az egyén és a közösség területén is végzik. Amikor egy jellemzően agresszív viselkedésű gyereket hosszú távon nem sikerül helyrebillenteni ebből az ártalmas viselkedéssorozatból, akkor mind-azt, amit ezalatt az idő alatt valaki próbált tenni a változásáért, olyan kezelésnek tekinthetjük, aminek nem volt végeredménye.

Az iskolai agresszió sok-sok diák és pedagógus életét keseríti meg, ráadásul azokat a szülőkét is, akiknek gyerekei ez vagy azon az oldalon, de érintettek az iskolákban történt agresszív eseményekben.

Az iskolai agresszivitás "kezelése" két vonalon fut, az egyik a csoport erkölcsi szintjének megemelését, a másik az agresszív egyén viselkedésmintájának megoldását tartalmazza.

Az agresszivitás hátterében egymás el nem fogadását találjuk. Ezért, ha békésebb iskolát szeretnénk, akkor az elfogadást kell növelni. A diákok elfogadási szintjének emelése mind gyerek-gyerek, mind gyerek-tanár és gyerek-szülő vonatkozásban jó hatással van a viselkedésre, és növeli a diákok etikus hozzáállását.

V.1. Az iskolai agresszió kezelése

Az iskolai agresszió rengeteg diák és pedagógus életét keseríti meg folyamatosan vagy alkalmanként. Ez a jelenség nem új, de egyre súlyosabb probléma, ami az iskolán túl, a családban is érezteti hatását.

Fontos, hogy ne kezeljük, hanem inkább szüntessük meg az iskolai agressziót, hiszen sok-sok tanár folyamatosan kezeli már hosszú ideje.

Az iskolai agresszió csökkentését érdemes három oldalról megcélozni. Ezek közül az **egyik** a teljes iskolára vonatkozó tennivalók, a **második** az osztályközösségekre vonatkozó megoldások, a **harmadik** pedig a jellemzően agresszív diákokkal való egyéni foglalkozás.

Mivel a jellemzően, tehát nem ritkán, hanem ismételten agresszív gyerekek állandóan negatív mintát mutatnak a többi diák számára, ezért a leggyorsabb eredmények ezen gyerekek agresszív viselkedésmintájának megszüntetéséből származnak.

Az iskolai agresszió nem kezelhető kirekesztéssel. Az iskolai vagy osztályközösségre terhet jelentő, agresszív viselkedést mutató gyerekek elkülönítése rövid távon lehetővé teheti a munkát egy osztályban, azonban az agresszió akkor szüntethető meg tartósan, ha segítünk az agresszív viselkedésmintából maguktól kitörni képtelen diákoknak. Ha ezt nem tesszük, akkor az

agresszív viselkedésű gyerekek végül agresszív csoportot vagy csoportokat hoznak létre, melyek szétzilálják a közösséget.

Természetes, hogy a pedagógus megvédi a rábízott, nem agresszív diákokat, de legalább közép vagy hosszú távon érdemes lépéseket tennie azért, hogy segítségével az agresszív viselkedésmintát kitartóan követő diákok kitörhessenek abból az ördögi körből, melynek lényege, hogy újra és újra bebizonyítják, hogy az agresszió számukra sikeres megoldás a problémákra.

Az agresszió okai között három fő csoportot említünk:

- testi eredetű
- tanulásból származó
- környezettől és neveléstől függő

Testi eredetű

A gyerekek átmenetileg agresszivitást mutathatnak, ha éhesen érkeznek az iskolába vagy tanítás közben megéheznek, és akkor is, ha nem megfelelő tápanyagtartalmú az étel, amit fogyasztanak. Az osztályfőnök jól teszi, ha egyezteti a szülőkkel, hogy a gyerekek egyenek iskolába indulás előtt, vagy ha akkor még nem éhesek, legalább legyen náluk ennivaló, amit közvetlenül tanítás előtt, akár az iskolában megesznek.

Túl sok cukros étel, édesség, üdítő, energiaital szintén agresszív jelenségek forrásává válhat. Az ilyen „táplálékok” tehát egy egyéntől függő mennyiség felett nem csak fogászati nézőpontból károsak. Az ilyen ételek mennyiségének kordában tartását szintén a szülőkkel kell egyeztetni.

Ugyancsak ingerültséget, agresszív viselkedést okozhat, ha a gyerek **álmos**, nem alszik eleget. Az ebből származó agressziót szintén nem viselkedésmintának, hanem életmódból származó következménynek kell tekinteni. A szülőkkel egyetértést kell kialakítani arról, hogy a gyerekeknek korosztályuknak megfelelő módon, elegendő mennyiségű alvásra van szükségük.

Az agresszió lehetséges testi forrásai közül a betegség és más testi okok, különösen a fájdalommal járók, például fejfájás és fogfájás. Ezek kiküszöbölésének módszerei szintén nem ismeretlenek a pedagógusok előtt, azonban ehhez is kapcsolatban kell lenni a szülőkkel.

Tanulási okok

Az agresszív viselkedés csoportjai közül az első nem testi eredetű a tanulásból, a tanulási kudarcokból, behozhatatlannak tűnő lemaradásból származó ingerültség. Akárcsak a testi eredetű, általában ez is átmeneti jellegű. Az agressziónak ez az oka speciális tanulási és oktatási technikákkal megelőzhető, megszüntethető. Tanórai differenciálással, korrepetálással és egyéni fejlesztéssel megszüntethető.

Környezeti és nevelésből vagy hiányából származó agresszivitás

A környezetből származó, a nevelés módján vagy hiányán alapuló agresszív viselkedési minták meglehetősen tartósak lehetnek, az agresszió forrásának fő csoportját alkotják. Az ilyen viselkedésminta is megszüntethető azonban a pedagógus körültekintő, módszeres és kitartó munkájával. Természetesen sokkal könnyebben kezelhető, ha a szülő is szembenéz a problémával és segít a megoldásban. Igénybe vehetjük a Családsegítő- Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjét.

Az agresszív viselkedés, mint hiányjelenség

Az agresszív viselkedés mögött olyan hiányzó dolgokat találunk, mint például a következők:

- A felnőtt környezet gondoskodásának hiánya
- A felnőtt környezet példamutatásának hiánya
- A gyermek környezet példamutatásának hiánya
- A szabályok hiánya
- A szabályok ismeretének hiánya
- A szabályok megértésének hiánya
- Értelmes és jó célok hiánya
- Nincs cselekvés a célok irányában
- Tisztességes győzelmek és jól viselt vereségek hiánya
- A gyerek saját etikai szintje

Egy rendszeresen agresszív gyereknél teljesen felborult a jó és a rossz dolgok értékrendje, és sajnos a szabályok ismertté tétele és megismertetése sem elég már ahhoz, hogy kihozzuk őt az agresszió körforgásából.

Iskolánkban nagy számban vannak jelen nevelőszülős, lakásotthonban élő gyerekek, valamint hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben élők. Napi szinten merülnek fel problémák, melyek megoldása kihívás elé állítja a pedagógust, intézményvezetőt.

Ezen bántalmazási formák esetén a következő eljárás alkalmazható:

A bántalmazás formái: fizikai bántalmazás, gyermekekkel való szexuális visszaélés, elhanyagolás és hanyag bánásmód, érzelmi bántalmazás, a gyermek kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolása.

Szaktanár, osztályfőnök jelez az intézmény vezetőjének, gyermekvédelmi teamnek

Problémajelzőlap kitöltése: osztályfőnök
5. számú melléklet
Leadása:

- intézményvezető
- gyermekvédelmi felelős – fénymásolva

Postázás: iskolatitkár / Gyermekjóléti Szolgálat felé /

Agresszív viselkedés esetén az esettől függően az alábbi jelzési lehetőséggel lehet élni:

Problémajelzőlap kitöltése: osztályfőnök
5. számú melléklet
Leadása:

- intézményvezető
- gyermekvédelmi felelős – fénymásolva

Postázás: iskolatitkár

Durva agresszió esetén: Gyermekjóléti Szolgálat felé

Szülői kérésre: pszichológus igénylés.

Magatartás zavar, hiperaktivitás esetén jelzéssel fordulhatunk a:

- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíradonyi Tagintézménye
- Hajdú-Bihar Megyei Szakszolgálat Megyei szakértői Bizottság
- Háziorvos – Pszichiáter felé.

1. számú melléklet: lakásotthon, nevelőszülő

Hajdú-Bihar Megyei
Gyermekvédelmi Igazgatóság és
Területi Gyermekvédelmi
Szakszolgálat

4024 Debrecen
Vármegyeháza utca 9.

Tárgy: Tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása

Tisztelt Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat!

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51.§ (5) bekezdése alapján tájékoztatom, hogy …….. nevű, tanköteles korú, lakásotthonban elhelyezett tanuló (sz.:…….a.n.:……lakcíme:……..… ……..) intézményünk …….osztályos tanulója a 2021/2022-es tanévben 202.. ……..hónap ….napjától 202.. ……hónap …napjáig összesen …… órát mulasztott igazolatlanul.

A tanuló a fenti időszakban teljes tanítási napokat mulasztott:
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott

A tanuló törvényes képviselője: ……

Nyíracsád, 202.. ..……

…….
intézményvezető

2. számú melléklet: család

Nyíradonyi Szociális és

Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ

4254 Nyíradony

Dózsa György utca 5.

Tárgy: Tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása

Tisztelt Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ!

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51.§(4-5) bekezdése alapján tájékoztatom, hogy …… nevű, tanköteles korú tanuló (sz.:……... a.n.:……lakcíme:……..) intézményünk …..osztályos tanulója a 2021/2022-es tanévben 202... ……..hónap ….napjától 202.. ……hónap …napjáig összesen …… órát mulasztott igazolatlanul.

A tanuló a fenti időszakban teljes tanítási napokat mulasztott:
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott

A tanuló törvényes képviselője: ……

Nyíracsád, 202. ……

…….

intézményvezető

3. számú melléklet: család

Nyíradonyi Járási Hivatal
Gyámügyi és Igazságügyi Osztály

4254 Nyíradony
Árpád tér 1.

Tárgy: Tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása

Tisztelt Gyámügyi és Igazságügyi Osztály!

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51.§(5) bekezdése alapján tájékoztatom, hogy …… nevű, tanköteles korú tanuló (sz.:…….. a.n.:……lakcíme:……..) intézményünk …..osztályos tanulója a 2021/2022-es tanévben 202... ……..hónap ….napjától 202.. ……hónap …napjáig összesen …… órát mulasztott igazolatlanul.

A tanuló a fenti időszakban teljes tanítási napokat mulasztott:
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott

A tanuló törvényes képviselője: ……

Nyíracsád, 202. ……

…….

intézményvezető

4. számú melléklet: család

Hajdúhadházi Rendőrkapitányság

4242 Hajdúhadház

Bocskai tér 4.

Tárgy: Tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása

Tisztelt Rendőrkapitányság!

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51.§(4-5) bekezdése alapján tájékoztatom, hogy …… nevű, tanköteles korú tanuló (sz.:…….. a.n.:……lakcíme:……..) intézményünk …..osztályos tanulója a 2021/2022-es tanévben 202... ……..hónap ….napjától 202.. ……hónap …napjáig összesen …… órát mulasztott igazolatlanul.

A tanuló a fenti időszakban teljes tanítási napokat mulasztott:
202… …..hónap …nap …….órát mulasztott

A tanuló törvényes képviselője: ……

Nyíracsád, 202. ……

…….

intézményvezető

5.számú melléklet

Problémajelző adatlap a Gyermekjóléti szolgálat részére

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény és a 15/1998. NM. rendelet alapján védőnői szolgálat, háziorvos, házi gyermekorvos, bölcsőde, családsegítő szolgálat, közoktatási intézmény, társadalmi szervezet, egyház, alapítvány, menekültek átmeneti szállása munkatársai töltik ki.

Gyermek neve: ……..
Születésihely, idő:…….
Anyja neve:…….
Testvérek száma:……
Együtt élő családtagok:…….
Állandó lakcím:…….....
Tartózkodási hely:…….....
Jelzőintézmény neve:……..
Cím, telefon, elérhetőség ideje:…….....
A problémát jelző neve:…….....

A felmerülő probléma és a veszélyeztető tényezők rövid leírása:……..……
……...……
……...……..
…….……
…….…….
……..
…….……
……..

A segítés eddigi módjai, a történt intézkedések leírása:……..…...…….
……...……..

……

……

……

……

A jelző intézmény / szervezet/ személy kérése, javaslata a gyermekjóléti szolgálat felé:

……...

……...

……..

……..

……...……..……...……

……...

……..

Nyíracsád, ……

A jelzés fogadása:

A gyermekjóléti szolgálathoz a jelzés

.....

beérkezett, a gyermekjóléti szolgálat családgondozója / név / …..……...

a kapcsolatot felvette, a családgondozást megkezdte.

A gyermekkel kapcsolatos iratok ..... iktatószám alatt megtalálhatók.

…… ……

gyermekjóléti szolgálat vezetője családgondozó

Felhasznált irodalom

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 1993. évi III. törvény
- 1997. évi CLIV. törvény
- 1997. évi XXXI. törvény 11. § (1a) bekezdésében és 17. § (2)-(3a) bekezdésében foglaltak alkalmazásával járnak el" (Eüt. 42. § (5) bekezdés).
- Protokoll - A család- és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer folyamatairól 2. kiadás
- Csókay László: A gyermekvédelem alapjai – miért szükséges, mire jó a gyermekvédelmi protokoll?
- Hegedűs Judit: Gyermekvédelem az iskolában